

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 186g/2021

privind excepția de neconstituționalitate a articolului 445 alin. (1) din Codul
contravențional
(nulitatea procesului-verbal cu privire la contravenție [II])

CHIȘINĂU
12 august 2021

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dnei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dlui Nicolae ROȘCA,
dnei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dlui Marcel Lupu, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată pe 4 august 2021,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând pe 12 august 2021, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 445 alin. (1) din Codul contravențional, adoptat prin Legea nr. 218 din 24 octombrie 2008, ridicată de dl avocat Maxim Belinschi, în dosarul nr. 4r-119/2021, pendinte la Curtea de Apel Comrat.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de un complet de judecători de la Curtea de Apel Comrat, format din dna Liudmila Caraianu, dl Andrei Mironov și dl Serghei Gubenco, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Pe 20 februarie 2020, un agent constatator din cadrul Inspectoratului de Poliție Vulcănești a întocmit în privința dnei Inga Ședer un proces-verbal cu privire la contravenția prevăzută de articolul 63 din Codul contravențional [*neîndeplinirea obligațiilor de întreținere, de educare și de instruire a copilului*]. Prin hotărârea din 19 mai 2021, Judecătoria Comrat a dispus anularea procesului-verbal cu privire la contravenție, bazându-se, în special, pe dispozițiile articolului 445 alin. (1) din Codul contravențional.

4. Dl avocat Maxim Belinschi a formulat, în interesele victimei, un recurs împotriva hotărârii menționate *supra*.

5. În cadrul examinării recursului, dl avocat Maxim Belinschi a ridicat excepția de neconstituționalitate a articolului 445 alin. (1) din Codul contravențional.

6. Printr-o încheiere din 19 iulie 2021, Curtea de Apel Comrat a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

7. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 24 Dreptul la viață și la integritate fizică și psihică

„(1) Statul garantează fiecărui om dreptul la viață și la integritate fizică și psihică.

(2) Nimeni nu va fi supus la torturi, nici la pedepse sau tratamente crude, inumane ori degradante.

[...].”

Articolul 28 Viața intimă, familială și privată

„Statul respectă și ocrotește viața intimă, familială și privată.”

8. Prevederile relevante ale Codului contravențional, adoptat prin Legea nr. 218 din 24 octombrie 2008, sunt următoarele:

Articolul 443 Conținutul procesului-verbal cu privire la contravenție

„(1) Procesul-verbal cu privire la contravenție va cuprinde:

- a) data (ziua, luna, anul), ora și locul încheierii;
- b) calitatea, numele și prenumele agentului constatator, denumirea autorității pe care o reprezintă;
- c) numele, prenumele, domiciliul, ocupația persoanei în a cărei privință a fost pornit procesul contravențional, datele din buletinul lui de identitate sau, după caz, din alt act care stabilește identitatea persoanei, iar în cazul persoanei juridice, denumirea, sediul, codul ei fiscal, datele persoanei fizice care o reprezintă;
- d) fapta contravențională, locul și timpul săvârșirii ei, circumstanțele cauzei care au importanță pentru stabilirea faptelor și consecințelor lor juridice, evaluarea eventualelor pagube cauzate de contravenție;
- e) încadrarea juridică a faptei, norma materială contravențională și indiciile calificative ale elementelor constitutive ale contravenției;
- f) aducerea la cunoștința persoanei în a cărei privință a fost pornit procesul contravențional și a victimei a drepturilor și obligațiilor lor prevăzute la art.384 și 387;
- g) obiecțiile și probele pe care persoana în a cărei privință a fost pornit procesul contravențional le aduce în apărarea sa, precum și obiecțiile și probele victimei;

h) informații despre instituția bancară și despre modul de plată a amenzii.
[...]"

Articolul 445

Nulitatea procesului-verbal cu privire la contravenție

„(1) Neconsemnarea în procesul-verbal cu privire la contravenție a mențiunilor privind numele, prenumele și funcția agentului constatator, numele, prenumele, data (ziua, luna, anul) întocmirii procesului-verbal, seria și numărul actului de identitate și numărul de identificare personal (IDNP) sau datele de identificare din buletinul de identitate provizoriu ale făptuitorului care renunță la numărul de identificare personal și la evidența automatizată în Registrul de stat al populației, iar în cazul persoanei juridice – lipsa denumirii și a sediului acesteia, a circumstanțelor comiterii și încadrării juridice a faptei contravenționale săvârșite și a datei comiterii acesteia, a semnăturii agentului constatator sau a martorului asistent, în cazul refuzului contravenientului de a semna, atrage nulitatea absolută a procesului-verbal.

(2) Celelalte încălcări ale art.443 sau ale altor norme imperative din prezentul cod pot să ducă la nulitatea procesului-verbal cu privire la contravenție doar în cazul în care acestea afectează în mod esențial fondul cauzei.”

[în redactarea Legii nr.159 din 12 octombrie 2018, în vigoare din 9 decembrie 2018]

Articolul 445

Nulitatea procesului-verbal cu privire la contravenție

„Neconsemnarea în procesul-verbal cu privire la contravenție a datelor și faptelor indicate la art.443 are ca efect nulitatea acestuia.”

[în redactarea la data adoptării Hotărârii Curții Constituționale nr. 32 din 29 noiembrie 2018]

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

9. Autorul excepției a menționat că articolul 445 alin. (1) din Codul contravențional prevede de o manieră imperativă informațiile care trebuie introduse într-un proces-verbal cu privire la comiterea contravenției, neconsemnarea cărora atrage nulitatea absolută a procesului.

10. Așadar, în opinia autorului, în situația în care instanța de judecată constată că lipsește vreuna din mențiunile prevăzute de articolul 445 alin. (1) din Codul contravențional este obligată să anuleze procesul-verbal cu privire la contravenție și, prin urmare, să înceteze procesul contravențional. Autorul excepției consideră că acest fapt încalcă drepturile victimei de a fi descoperită contravenția și de a-i atrage la răspundere pe contravenienți.

11. În motivarea excepției, autorul face trimitere la Hotărârea Curții Constituționale nr. 32 din 29 noiembrie 2018, prin care articolul 445 din Codul contravențional [în redactarea la data adoptării Hotărârii] a fost declarat neconstituțional.

12. Prin urmare, autorul consideră că articolul 445 alin. (1) din Codul contravențional, în redactarea actuală, este contrar articolelor 20, 24 și 28 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

13. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

14. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul contravențional, ține de competența Curții Constituționale.

15. Curtea observă că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de avocatul unei părți în proces. Astfel, sesizarea este formulată de către subiectul căruia i s-a conferit acest drept, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

16. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie prevederile articolului 445 alin. (1) din Codul contravențional. Curtea constată că, în această redactare, dispozițiile articolului 445 alin. (1) din Codul contravențional nu au făcut obiect al controlului de constituționalitate.

17. Curtea a stabilit în jurisprudența sa ca o condiție de admisibilitate a sesizării privind excepția de neconstituționalitate și faptul ca prevederile contestate să fie aplicate la soluționarea cauzei (a se vedea HCC nr. 2 din 9 februarie 2016, punctul 1 din dispozitiv).

18. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză contravențională care are ca obiect un recurs formulat împotriva hotărârii instanței de fond prin care a fost anulat un proces-verbal cu privire la contravenție. La baza declarării nulității procesului-verbal au stat prevederile contestate ale articolului 445 alin. (1) din Codul contravențional. Astfel, Curtea admite că instanța de recurs va aplica în analiza sa dispozițiile contestate.

19. Curtea notează că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept fundamental. Astfel, Curtea va analiza, prin prisma argumentelor autorului sesizării, dacă prevederile contestate reprezintă o ingerință într-un drept fundamental (a se vedea DCC nr. 95 din 17 iunie 2021, § 28; DCC nr. 109 din 13 iulie 2021, § 19).

20. Autorul excepției a susținut că articolul 445 alin. (1) din Codul contravențional contravine articolelor 20 [*accesul liber la justiție*], 24 [*dreptul la viață și la integritate fizică și psihică*] și 28 [*viața intimă, familială și privată*] din Constituție.

21. Cu privire la incidența articolului 20 din Constituție, autorul sesizării nu a motivat în ce măsură prevederile contestate afectează dreptul de acces liber la justiție. Curtea reține că simpla enumerare a normelor constituționale, în lipsa argumentelor care ar fundamenta pretinsa relație de contrarietate a dispozițiilor legale criticate față de acestea, nu poate fi considerată o veritabilă

critică de neconstituționalitate. În situații similare, Curtea a respins ca inadmisibile sesizările formulate, precizând că simpla trimitere la un text din Constituție, fără explicarea pretensei neconformități cu acesta a prevederilor legale contestate, nu echivalează cu un argument (a se vedea DCC nr. 65 din 13 mai 2021, §§ 16-18).

22. Referitor la critica în baza articolelor 24 și 28 din Constituție, Curtea observă că autorul excepției face trimitere la argumentele din Hotărârea nr. 32 din 29 noiembrie 2018, prin care au fost declarate neconstituționale articolul 445 și textul „și 445” din articolul 461 din Codul contravențional [*în redactarea la data adoptării acelei Hotărâri*].

23. În Hotărârea citată, Curtea a observat că, în redactarea anterioară, prevederile articolului 445 din Codul contravențional erau rigide și insensibile în privința circumstanțelor, pentru că sancționau procesul-verbal cu privire la contravenție cu nulitatea absolută, în cazul în care acesta nu conținea cel puțin una dintre mențiunile stabilite de lege. Din această perspectivă, legea nu le acorda instanțelor de judecată posibilitatea de a înlătura erorile care nu pot afecta, în mod obiectiv, caracterul echitabil al procesului (HCC nr. 32 din 29 noiembrie 2018, § 40).

24. De asemenea, Curtea a menționat că declararea neconstituționalității prevederilor contestate **nu împiedică Parlamentul să diferențieze cazurile de nulitate absolută și de nulitate relativă a procesului-verbal cu privire la contravenție** (HCC nr. 32 din 29 noiembrie 2018, § 45).

25. Curtea observă că, în redactarea actuală, articolul 445 din Codul contravențional face deosebire între nulitatea absolută [alin. (1)] și cea relativă [alin. (2)]. Cu alte cuvinte, legislatorul a ținut cont de constatările Curții Constituționale din Hotărârea nr. 32 din 29 noiembrie 2018 și a diferențiat cazurile de nulitate absolută și de nulitate relativă a procesului-verbal cu privire la contravenție.

26. Având în vedere că legislatorul s-a conformat cu raționamentele Curții în materie de nulitate a procesului-verbal cu privire la contravenție, Curtea reține ca nefondată critica autorului excepției de neconstituționalitate în raport cu articolul 445 alin. (1) din Codul contravențional. De altfel, chiar în Hotărârea nr. 32 din 29 noiembrie 2018, la care face trimitere autorul excepției, Curtea a reținut că procesul-verbal cu privire la contravenție este un act administrativ, care emană de la o autoritate publică, dotată cu competența de a constata și de a sancționa faptele contravenționale, se bucură de prezumțiile de legalitate, de autenticitate și de veridicitate. De asemenea, acesta este executoriu. Astfel, pentru încheierea valabilă a procesului-verbal, în scopul producerii de efecte juridice, redactarea lui trebuie să respecte o anumită formă *ad validitatem*, trebuind realizate toate exigențele de fond și de formă (§ 38).

27. Prin urmare, în baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 445 alin. (1) din Codul contravențional, adoptat prin Legea nr. 218 din 24 octombrie 2008, ridicată de dl avocat Maxim Belinschi, în dosarul nr. 4r-119/2021, pendinte la Curtea de Apel Comrat.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

*Chișinău, 12 august 2021
DCC nr. 135
Dosarul nr. 186g/2021*